

Haberler > Yazarlar > Oğuz Çelikkol > Gündemde ne var?

Oğuz Çelikkol

Gündemde ne var?

12 Kasım 2019

Yazdır Yazı Tipi

Cumhurbaşkanı Erdoğan sonuçta ABD ziyaretini yapmaya karar verdi. Cumhurbaşkanı'nın bu kararı kolay almadığı ve ancak iki Devlet Başkanı'nın geçen hafta sonunda yaptıkları telefon konuşmasından sonra Vaşington'a gitmeyi kararlaştırdığı görülüyor.

Telefon görüşmesinden hemen sonra Başkan Trump'ın attığı "tweet" Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın (Trump'ın davetine uyararak) Vaşington'a gitme kararının ABD tarafında da memnuniyetle karşılandığına işaret ediyor. Doğal olarak şimdi 13 Kasım'da gerçekleşecek bu ziyaretin gündeminde ne olacağı konuşuluyor, merak konusu oluyor.

Ziyaretten en büyük beklenti, ziyaret sonucu Türkiye-ABD ilişkilerinin artık olumlu bir yöne çevrilmesi, gündemdeki konuların pozitifleşmesi, Ankara ile Vaşington arasında güven ortamının oluşması için gerekli adımların atılması. İki ülke arasında önemli sorunların bulunduğu, iki başkent arasında güvenin ciddi bir şekilde sarsıldığı herkes tarafından biliniyor.

Ankara-Vaşington arasındaki ilişkilerin bu ölçüde kötüleşmesinin en önemli sebeplerinden biri Suriye’de ABD’nin arka arkaya attığı yanlış adımlar. Türkiye ve ABD Suriye’de, bırakın birlikte hareket etmeyi ve işbirliği yapmayı, artık karşı karşıya gelmiş durumdalar. Obama Yönetimi döneminde, DEAŞ ile mücadele gerekçesi altında, ABD’nin PKK’nın Suriye kolu PYD/YPG ile başlattığı işbirliği ve “ortaklık” Türkiye’yi büyük ölçüde rahatsız ediyor.

Vaşington’un PYD/YPG konusunda Ankara’ya verdiği sözleri tutmaması, varılan mutabakatların uygulanmaması Türkiye’deki rahatsızlığı artırıyor ve ABD’ye olan güven her gün biraz daha eriyor. ABD Başkan Yardımcısı Mike Pence’in 17 Ekim’deki Ankara ziyareti sırasında varılan 13 maddelik “Güvenli Bölge” Mutabakatına rağmen PYD/YPG’nin birçok bölgede Türkiye-Suriye sınırından 32 km güneye çekilmediği Türk yetkililerce açıklanmış durumda.

ABD’nin PYD/YPG’ye verdiği ağır silahları toplama konusunda bir türlü harekete geçmemesi de son derece düşündürücü. Bütün bunlara rağmen Türkiye’nin Güvenli Bölge kurmak istediği yerlerde ABD askerlerinin PYD/YPG ile ortak devriyeler gerçekleştirmesi kafalardaki soruları artırıyor, ABD Savunma Bakanlığı içindeki bazı kesimlerin Pence’in Ankara’da imzaladığı Mutabakatı kasti olarak mı çiğnediği sorusunu ortaya çıkartıyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın Vaşington’da Başkan Trump ile yapacağı görüşmede her şeyden önce Suriye sorunuyla ilgili birçok konuya açıklık getirilmesi

gerekmektedir. Bu konular arasında ABD’nin Suriye ve Suriye’nin geleceğine bakışı, Suriye Anayasa Komitesi’nin başarısı için ne yapılması gerektiği, Doğu Suriye’de neler olduğu, ABD’nin PKK’nın Suriye kolu PYD/YPG ile işbirliğinin niçin devam ettiği, Vaşington’un Türkiye’ye verdiği sözlerin niye yerine getirilmediği, Mutabakatların neden uygulanmadığı da bulunmaktadır.

ABD’nin gayet iyi anlaması gereken husus Türkiye’nin Doğu Suriye’de PKK varlığına izin vermeyeceği, PKK’nın Suriye’nin geleceğinde rolü olamayacağıdır. Vaşington PKK’nın Suriye uzantısı PYD/YPG ile ilişkisini ne kadar erken açıklığa kavuşturur, Obama Yönetimi sırasında başlanan hatalardan geri dönülürse Türkiye ile ABD’nin Suriye’de işbirliği imkanı da tekrar ortaya çıkmış olacaktır. Bu iki ülke için de önemlidir.

Geçen hafta Cuma günü (8 Kasım) ABD’nin Suriye ve DEAŞ ile Mücadele Özel Temsilcisi Büyükelçi James Jeffrey’in bu çerçevede Ankara’ya gelmesi ve Türk yetkililerle yaptığı temaslar Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın Vaşington ziyaretinin hazırlanması çerçevesinde son derece isabetli olmuştur. ABD basınında bu konuda verilen haberler gerçekse, Vaşington, Büyükelçi Jeffrey’i Ankara’ya Suriye’de Türkiye-ABD ilişkilerini düzeltmek misyonu ile göndermiştir.

Erdoğan-Trump görüşmesinde Suriye ile birlikte Irak’taki gelişmelerin, İran’ın adım adım Nükleer Anlaşmadan ayrılma konusunda attığı adımların bulunmasını beklemek gerekmektedir. ABD Dışişleri Bakanı Pompeo Irak ve Lübnan’daki istikrarsızlık ve sokaklardaki gerginliğin Irak ve Lübnan’daki mevcut düzeni tehdit eder duruma gelmesinden doğrudan Tahran’ı sorumlu tutmuştur. ABD gerçekten Orta Doğu’da İran tehdidini endişe ediyorsa, diğer güçlü bölge ülkesi ve NATO “müttefik” Türkiye ile ilişkilerini tamamıyla gözden geçirmek zorundadır.

Suriye ve Irak'ta DEAŞ ile mücadelede yeni bir safhaya gelindiği çok açıktır. DEAŞ'ın elindeki topraklar bu terör örgütünden tamamen kurtarılmış, DEAŞ elebaşısı Bağdadi'nin öldürülmesi ve önemli aile fertlerinin yakalanması ile bu terör örgütüne önemli bir darbe vurulmuştur.

Artık DEAŞ ile mücadelede Vaşington, Obama Yönetimi tarafından yapılan hatalardan (sebepleri ne olursa olsun) geri dönmek ve Türkiye'nin PKK terör örgütünün Suriye uzantısı olan PYD/YPG konusundaki güvenlik endişelerini anlamak ve bu endişeleri ortadan kaldırmak için (kozmetik değil) gerçek tedbirleri hızla uygulamaya koymak zorundadır.

Doğal olarak Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Başkan Trump'la yapacağı görüşmelerde masada Suriye yanında ikili konular da olacaktır. ABD'nin

Türkiye'yi F-35 projesinden çıkartmak için harekete geçmesi ve Türkiye'ye F-35 satışını askıya alması büyük bir hatadır. ABD teslimatı yapılan F-35'lerin Türkiye'ye gitmesini engellemekte ve Türk personelin eğitimini de durdurmuş bulunmaktadır.

Başkan Trump, Patriot hava savunma sisteminin Obama Yönetimi tarafından Türkiye'ye satılmamasının ciddi bir hata olduğunu kendisi söylemiştir. Şimdi Trump Yönetimi F-35 uçakları konusunda aynı hatayı tekrarlamaktadır. ABD Patriot hava savunma sistemlerini satmaya yanaşmayınca Türkiye alternatifler aramak ve gereksinim duyduğu hava savunma füzelerini (S-400'leri) çok iyi şartlarla teklif eden Rusya'ya yönelmek zorunda bırakılmıştır.

Türkiye S-400 hava savunma füzelerini satın almış ve füzelerin teslimatı başlamıştır. ABD'nin doğru olmadığı bilinen gerekçelerle şimdi parasını bile ödemeye başladığı F-35 uçaklarını Türkiye'ye teslim etmemesi Türkiye'yi ihtiyaç duyduğu 5. nesil savaş uçaklarını başka yerde aramaya yönlendirecektir. F-35'lerin en iyi alternatifleri Rusya tarafından üretilmekte; Moskova Türkiye'ye Su-35 ve Su-57 savaş uçaklarını satmaya hazır olduğunu açıklamış bulunmaktadır.

Vaşington'un Patriotlarda yaptığı hatayı şimdi F-35'lerde tekrarlamakta ısrar etmesi halinde, Ankara bu kez de Rusya'dan savaş uçağı satın almak zorunda bırakılacak, Rus savaş uçaklarının teslimi sırasında da (aynı S-400'lerde olduğu gibi) Türkiye-ABD ilişkilerinde yeni sorunlar, gerginlikler ve yaptırım tehditleri yaşanacaktır. ABD'nin NATO müttefiki Türkiye'ye bu şekilde muamele etmemesi ve karşılaşılan F-35 sorununu bir şekilde çözmesi gerekmektedir.

Türkiye, şartları uygun olduğu takdirde, ABD'den hala Patriot hava savunma sistemi almaya hazır olduğunu açıklamış bulunmaktadır. Ankara ile Vaşington arasında Patriot müzakereleri yeniden başlamış ve devam etmektedir. Vaşington'un bulunacak bir formülle F-35 konusunu bugün iki ülke arasında bir sorun olmaktan çıkartması, Türkiye ile ABD arasında önümüzdeki dönemlerde yeni krizler ve gerginlikler, kopmalar yaşanmaması için zorunludur ve iki ülkenin de yararınadır.

Ankara'da 15 Temmuz başarısız darbe girişiminin arkasında en azından ABD'deki bazı güçlerin bulunduğu inancı yaygındır ve bu konu Ankara ile Vaşington arasındaki güven kaydında önemli bir rol oynamıştır. Trump Yönetiminin FETÖ konusunda Türkiye'yi tatmin edici yönde adımlar atmaya başlaması Ankara ile Vaşington arasında güven ortamının yeniden kurulmaya başlamasına yardımcı olacaktır.

Ankara gerek PKK gerek FETÖ konularında Vaşington'un terörizmle topyekün mücadeleye çifte standartlardan uzak ve (Türkiye'nin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde) gerçekçi bir şekilde yaklaşmasını beklemekte, gerek ABD gerekse tüm Batı'dan bu konuda gelen davranışlar Ankara'da büyük bir hoşnutsuzluk yaratmaktadır. Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Başkan Trump'ın FETÖ konusunu da görüşecekleri açıktır.

Ekonomik işbirliğinin artırılması ve ticaret hacminin (100 milyar dolara) büyütülmesinin yollarının bulunması Türkiye-ABD ilişkilerinin geleceği için önem taşımaktadır. ABD Ticaret Bakanı Wilbur Ross geçtiğimiz Eylül ayı başında Türkiye'yi ziyaret etmiş ve yoğun temaslarda bulunmuştur. İki ülke arasında Serbest Ticaret Anlaşması müzakerelerinin başlaması Ankara-Vaşington arasındaki gündemin olumlu bir yöne dönmesine de yardımcı olacaktır.

Ne yazık ki Suriye konusu ve Türkiye ile ilişkiler ABD'deki iç kutuplaşmanın, Demokrat Partinin kontrolündeki Temsilciler Meclisi'nde başlatılan azil sürecinin ve 2020 Başkanlık seçimlerinin malzemesi haline gelmiş gibi görünmektedir. Suriye'de olup bittileri hedefleyen kesimler ile Türkiye karşıtı lobiler el birliği ile Kongre'de Türkiye aleyhinde büyük bir kampanya yürütmektedir. Trump karşıtı basın da bu kampanyanın bir parçası haline gelmiştir.

Temsilciler Meclisinden kısa bir süre önce geçen 2 kararın da Erdoğan-Trump görüşmesinin gündeminde olacağı anlaşılmaktadır. Türk tarafında, Başkan Trump'ın Temsilciler Meclisi'nin 1915 olaylarıyla ilgili olarak Ermeni iddialarını kabul eden tutumunu kabul etmeyeceği ve 24 Nisan'da yayınlayacağı bildiri (bu kez de) "soykırımı" kelimesini kullanmayacağı beklentisi bulunmaktadır. Temsilciler Meclisi'nde kabul edilen ve Türkiye'ye yaptırımlar öngören yasanın ise Senato'da görüşülüp görüşülmeyeceği henüz açık değildir ve Beyaz Saray'ın bu yasaya bu aşamada karşı çıkması bu çerçevede de önem taşımaktadır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bu hafta içinde ABD'de yapacağı temaların programı henüz açıklanmamıştır. Programda Başkan Trump ile görüşme yanında Kongre üyeleri, basın-yayın organları veya düşünce kuruluşlarıyla temaların öngörülüp görülmediği de henüz bilinmemektedir. Demokrat Parti kontrolündeki Temsilciler Meclisi'nin Türkiye aleyhindeki tutumu karşısında Senato liderlik kadrosu ile yapılabilecek temalar yarar sağlayabilecektir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Vaşington ziyaretinden hemen sonra Aralık ayı başında NATO Zirvesi'ne katılmak için Londra'ya gideceği bilinmektedir. Başta Fransa olmak üzere NATO "müttefikimiz" bazı ülkelerin Barış Pınarı Harekatına

ve Türkiye'nin Doğu Suriye'de PKK ile giriştiği mücadeleye tepkileri "olumlu" ve "yapıcı" olmamıştır. Buna karşılık NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg baştan itibaren Türkiye'yi ve Türkiye'nin güvenlik ihtiyaçlarını daha fazla anlayan bir tutum ortaya koymuştur.

NATO'nun kuruluşunun 100. yılı kutlamaları çerçevesinde 3 ve 4 Aralık'ta Londra'da yapılacak Zirve, Türkiye için NATO müttefiklerine Barış Pınarı Harekatını anlatmak için iyi bir fırsat da teşkil edecektir. Bu Zirve sırasında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın İngiltere, Almanya ve Fransa liderleri (Johnson, Merkel ve Macron) ile 4'lü bir formatta bir araya gelip, Suriye konusunu ayrıntılarıyla ele alacakları açıklanmış bulunmaktadır.

Geçen hafta içinde Fransa Cumhurbaşkanı Macron'un NATO ile ilgili yaptığı açıklamalar Londra NATO Zirvesinin önemini daha da arttırmış gibi görünmektedir. Macron bir İngiliz dergisine verdiği

NATO zirvesinin önemini daha da artırmış gibi görülmektedir. Macron'un bir İngiliz dergisine verdiği demeçte NATO'nun "beyin ölümünün" gerçekleştiğini açıklamış ve ABD Başkanı Trump'ın üye ülkelere "danışmadan" hareket etmesinin NATO üyesi ülkeler arasındaki dayanışmaya (ve işbirliği zihniyetine) uymadığını vurgulamıştır.

Macron'un Başkan Trump'ın Fransa'ya danışmadan Suriye'den (en azından Türkiye sınırından güneye) çekilme kararından büyük "rahatsızlık" duyduğu bilinmektedir. Macron'un bu hususu NATO'ya bağlaması ve NATO içi dayanışmadan bahsetmesi ise son derece ilginç ve "ibret vericidir". Macron'un Türkiye'nin de NATO üyesi bir ülke olduğunu ve Fransa'nın Suriye'de NATO üyesi Türkiye aleyhine PKK terör örgütü ile işbirliği (ve "projeler") içine girdiğini "unuttuğu" anlaşılmaktadır.

Bir yandan NATO dayanışması ve NATO ülkeleri arasında danışmalardan bahsederken diğer yandan NATO üyesi bir ülkenin hayati menfaatlerini hedef alan PKK/YPG ile Suriye'de işbirliği içine girmek, PYD/YPG heyetlerini en yüksek seviyede Fransa'da "ağırlamak" her halde (en azından) Fransa'nın dış politikasında uyguladığı çifte standartları ortaya koymaktadır. Macron'un NATO konusunda "açıkladığı" düşüncelerine NATO Genel Sekreteri ve Almanya Başbakanından hemen tepki gelmesi ise ilginç ve olumludur.

HER YERDE HÜRRİYET

DİĞER KANALLAR

[Facebook](#) [Twitter](#) [RSS](#)

[Kişisel Verilerin Korunması](#)

[Hürriyet Kurumsal](#)

[Bize Ulaşın](#)

Hürriyet
com.tr

© Copyright 2022 Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.